

FIP2025 – Apoteket styrker patientsikkerhed

Læs her om projekter, der viser apotekets betydning for patientsikkerhed – fra sektorovergang og medicingennemgang til strategier mod opioidbrug og omsorg med patienten i fokus.

Af Bjarke Abrahamsen, Louise Munk Rasmussen og Charlotte Rossing

Til årets FIP kongres i København blev der indsendt mere end 1500 abstracts, kun de bedste blev udvalgt til mundtlige præsentationer. Blandt disse har vi håndplukket de mest relevante emner for jer – dem, der kan gøre en forskel i jeres praksis.

Farmaceuter reducerer genindlæggelser, når de hjælper ved sektorovergang

Et projekt fra Australien havde til formål at udvikle, afprøve og evaluere en farmaceutledet model for sektorovergang fra hospital til primærsektor for patienter med høj risiko for genindlæggelse. Målet var at undersøge, om man kunne reducere besøg på akutmodtagelse, genindlæggelser og dødelighed.

Modellen blev udviklet i samarbejde med hospitaler og primærsektor og blev afprøvet på patienter indlagt på karkirurgiske og lungemedicinske afdelinger på et stort australsk hospital. De inkluderede patienter havde alle høj risiko for genindlæggelse.

Modellen omfattede:

- Medicinafstemning og patientuddannelse ved udskrivelse.
- Udarbejdelse af en medicinliste, som blev sendt til patientens egen læge og apotek.
- Opfølgende samtale med en farmaceut ca. syv dage efter udskrivelse.
- Udarbejdelse af en medicinplan med anbefalinger, som blev delt med læge og apotek.
- Dialog med patienten, hvis der var særlige punkter, som farmaceuten blev opmærksom på.

Resultaterne for besøg på akutmodtagelsen, antal genindlæggelser og dødelighed for interventionsgruppen blev sammenlignet med data fra en kontrolgruppe.

292 patienter blev inkluderet, og 263 (90,1 %) deltog i mindst én opfølgning. Patientprofilen viste, at 90 % var over 50 år, og 70 % var mænd. I primærsektoren modtog 89 % af lægerne medicinplaner med gennemsnitligt 3,4 anbefalinger, og 67 % af apotekerne modtog medicinplaner med gennemsnitligt 1,6 anbefalinger.

Effekten af den afprøvede model var:

- Genindlæggelser var signifikant lavere i interventionsgruppen: 0,82 vs. 1,24 ($P < 0,001$).
- Dødelighed var signifikant lavere i interventionsgruppen: 0,03 vs. 0,12 ($P = 0,001$).
- Akutbesøg var højere i interventionsgruppen: 1,05 vs. 0,8 ($P = 0,003$).

Projektet viser, at den farmaceutledede model fra hospital til primærsektor, havde en positiv effekt på antal genindlæggelser og dødelighed. Den øgede kontakt med akutmodtagelsen kan skyldes øget opmærksomhed på symptomer og bør undersøges nærmere.

Dokumenteret effekt af medicingennemgang

Dette projekt fra Østrig havde til formål at undersøge effekten af en medicingennemgang på lægemiddelrelaterede problemer (LP) og patientrapporterede resultater hos patienter, som tager meget medicin.

I alt 14 apoteker deltog og inkluderede patienter, som brugte otte eller flere lægemidler. Patienter blev tilfældigt og ligeligt fordelt i to grupper, som begge modtog fysiske konsultationer, mens kun interventionsgruppen fik en medicingennemgang. I alt 220 patienter blev inkluderet (110 i hver gruppe), hvoraf 198 gennemførte hele projektet.

Analysen viste følgende effekter:

- Reduktion i LP: Interventionen reducerede antallet af LP med ca. 70 % sammenlignet med kontrolgruppen.
- Implementering af behandling: Problemer med gennemførelse af behandling faldt med ca. 60 % i interventionsgruppen. Det indikerer, at medicingennemgangen styrker patienternes evne og vilje til at følge deres behandling.
- Sundhedskompetencer: Problemer med sundhedskompetencer faldt med ca. 64 % i interventionsgruppen. Det viser, at farmaceutisk vejledning forbedrer patienternes forståelse af deres medicin og behandling.
- Antal lægemidler: Interventionen reducerede antallet af lægemidler med 9 % sammenlignet med kontrolgruppen. Det tyder på, at farmaceuter kan bidrage til at optimere og forenkle medicineringen gennem seponering.

Projektet dokumenterer, at medicingennemgang på apoteket har en positiv effekt på både LP og patientens håndtering af sin behandling. Det understreger, at farmaceuter kan bidrage med væsentlige kompetencer i at optimere eksisterende behandlinger og understøtte sikker og effektiv medicinbrug.

Systematisk litteraturstudie: Strategier til at reducere vedvarende opioidbrug

Dette projekt havde til formål at undersøge strategier til at reducere vedvarende opioidbrug

efter kirurgi, med fokus på både patientrettede og ordinationsrettede tiltag.

Der blev gennemført en systematisk søgning i tre databaser efter originale forskningsartikler med kvantitative resultater. 40 artikler blev vurderet, og 11 artikler blev inkluderet. Artiklerne beskrev seks patientrettede interventioner, to initiativer med fokus på ordination og tre strategier med flere fokus.

Resultaterne viste:

- Patientrettede interventioner:
 - Et digitalt adfærdsprogram reducerede opioidforbrug signifikant ved seks uger ($P < 0,001$).
 - En video før operationen kombineret med sms'er efter operationen øgede sandsynligheden for ophør af opioidbrug med 86 % ved 12 uger ($P < 0,001$).
- Ordinationsrettede initiativer:
 - Retningslinjer for opioidforbrug reducerede forekomsten af vedvarende brug ($P < 0,001$).
 - Et nationalt opioid-sikkerhedsinitiativ reducerede kronisk ordination fra 26,9 % til 14,1 % ($P < 0,0001$).
- Den komplekse strategi:
 - En gruppe med fokus på smertebehandling, der fulgte patienten i overgangen, reducerede andelen af patienter med opioidbrug ved 90 dage fra 9,9 % til 0,07 % ($P = 0,04$).

Samlet viser projektet, at patientrettede og strukturelle initiativer er både sikre og ressourceeffektive til at reducere vedvarende opioidbrug. De kan implementeres bredt og understøtter farmaceutens rolle i patientuddannelse og rationel medicinanvendelse.

Internationalt projekt om patientens perspektiv i farmaceutisk omsorg

Projektet havde til formål at fremme patientens perspektiv. Der skulle udvikles et letanvendeligt værktøj, som kunne implementere patientperspektivet i mødet med patienten på apoteket. Det skulle give farmaceuter både et teoretisk fundament og praktiske redskaber til

implementering, evaluering og opfølgning med patienterne.

Projektet bestod af en introduktion til patientperspektiver og kobling til daglig praksis på apoteket. Der blev arbejdet med nationale og internationale eksempler for at identificere best practice. Der blev gennemført interviews online, afholdt tre fysiske workshops og gennemført spørgeskemaundersøgelser. Herefter blev et værktøj designet og senere valideret i samarbejde med et ekspertpanel.

Resultaterne af aktiviteterne resulterede i udviklingen af en pakke med elementer, der styrker en patientrettet tilgang:

1. *Hvad er der brug for:* Et værktøj til ideudvikling og prioritering, som hjalp farmaceuter med at identificere og løse praktiske udfordringer i arbejdet med patientcentrering.
2. *Viden:* Pakken indeholdt studier og refleksioner, der gav farmaceuter en dybere forståelse af, hvad patientcentrering i apotekspraksis indebærer, både konceptuelt og praktisk. Dette område skabte et fælles sprog og en faglig ramme for arbejdet.
3. *Organisation og processer:* Tekniske værktøjer til implementering, herunder indikatorer for fremdrift, kommunikationsværktøjer og behov for fysiske rammer. Der blev lagt vægt på brugen af informations- og kommunikationsteknologi som en central komponent.
4. *Træning:* Det mest omfattende område, som bestod af træning i sociale og kommunikative færdigheder. Det inkluderede følelseshåndtering, konflikthåndtering, aktiv lytning, ærlighed og empati – færdigheder, der er afgørende for en vellykket patientkontakt. Træningen byggede bro mellem farmaceutisk faglighed og social interaktion og styrkede farmaceutens rolle som sundhedsprofessionel.
5. *Patienthåndtering:* Indeholdt værktøjer til fordeling af patienter, udvikling af serviceporteføljer, relationsværktøjer, opfølgningsretningslinjer og en patologiguide. Målet var at opnå en specialiseret tilgang, der fokuserer på individet og skaber værdi for patienten.

Værktøjerne gjorde det muligt at tilpasse indsatsen til den enkelte patients behov og sikre kontinuitet i omsorgen.

Pakken, der blev udviklet i projektet, bidrager til at fremme en patientrettet tilgang i praksis ved at tilbyde en omfattende og struktureret tilgang. Projektet understreger, at for at yde passende omsorg skal farmaceuten kende, følge og respektere individet. Træning, dokumentation og procesvurdering er nødvendige for at understøtte denne forandring. Projektet udviklede konkrete værktøjer, der kan støtte implementeringen af et patientperspektiv i apotekets daglige praksis og styrke farmaceutens rolle som omsorgsperson.